

Новська Олена

кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету музичної та хореографічної освіти,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна

Novska.OR@pdpu.edu.ua

Чжен Ланьюе

аспірантка кафедри музичного мистецтва і хореографії,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
м. Одеса, Україна

871004957@qq.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКОЇ ЕМОТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ФОРТЕПІАНО

***Анотація.** У статті представлена сутність художньо-виконавської емотивності майбутніх викладачів фортепіано. Автор обґрунтовує структурні компоненти досліджуваного феномену і на основі їх визначає педагогічні умови формування художньо-виконавської емотивності майбутніх викладачів фортепіано, визначає підходи до їхньої реалізації в процесі фахової підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Увага зосереджується на розвитку емоційної чутливості та уяви, формуванні інтерпретаційного мислення, розвиток комунікативної виразності та рефлексивній культурі.*

***Ключові слова:** емоційність, емотивність, майбутні викладачі фортепіано, педагогічні умови, комунікація, рефлексія.*

Annotation. *The article presents the essence of artistic-performing émotivity in future piano teachers. The author substantiates the structural components of the studied phenomenon and, based on them, determines the pedagogical conditions for forming artistic-performing émotivity in future piano teachers, outlining approaches to their implementation in the professional training of future bachelors of musical arts. The focus is placed on the development of emotional sensitivity and imagination, the formation of interpretative thinking, the enhancement of communicative expressiveness, and the cultivation of reflective culture.*

Key words: *emotionality, émotivity, future piano teachers, pedagogical conditions, communication, reflection.*

Вступ. Мистецька освіта сьогодення спрямована на підготовку викладачів музично-виконавських дисциплін, зокрема фортепіано, здатних не лише технічно досконало виконувати музичний твір, а й розкривати його художньо-образний зміст. Важливим аспектом професійної компетентності педагога є вміння емоційно взаємодіяти зі студентами, формуючи у них глибше розуміння музичного матеріалу. Одним із ключових чинників цього процесу є художньо-виконавська емотивність – інтегративна якість, що поєднує емоційну чутливість, інтерпретаційну майстерність і педагогічну рефлексію.

Попри очевидну значущість емотивності у виконавсько-педагогічній діяльності, питання її цілеспрямованого розвитку у майбутніх викладачів фортепіано залишається недостатньо дослідженим. Наукові підходи зосереджуються переважно на емоційній виразності виконавця або особливостях педагогічної комунікації, тоді як комплексна система формування емотивності ще не набула належного методичного обґрунтування.

Актуальність дослідження полягає в необхідності розробки педагогічних умов і спеціально спрямованого комплексу методів розвитку художньо-виконавської емотивності студентів-піаністів. Ефективні підходи до її формування сприятимуть підвищенню рівня інтерпретаційної майстерності, покращенню комунікативної взаємодії у навчальному процесі та

вдосконаленню мистецько-педагогічної підготовки.

Аналіз досліджень. Дослідження базується на сучасних наукових розвідках, що розкривають різні аспекти художньо-виконавської емотивності та її педагогічної значущості. Важливим і базовим є теоретичний підхід У. Кемін, [1], яка детально розглядає емотивність у контексті споріднених понять «емоція» та «емоційність», виокремлюючи її як особливу якість, що визначає глибину музичної інтерпретації. У свою чергу, К. Шах і Л. Коваль аналізують специфіку вербалізації емоцій, що є ключовим аспектом педагогічної комунікації у процесі музичного навчання [5].

В основі художньо-виконавської емотивності лежить комунікація. З огляду на це цікавість викликає екзистенційний підхід до музично-виконавської комунікативності, запропонований М. Мимрик, яка наголошує на зв'язку між самовираженням особистості та її здатністю до осмислення музичного матеріалу через інтуїтивні та естетичні установки [2]. У межах комунікативного аспекту музично-виконавської емотивності важливу роль відіграє феномен полікомунікації, проаналізований Юй Цютун, яка підкреслює її значущість для багатовекторної взаємодії виконавців, слухачів і творів [6].

Значний внесок у розгляд актуальних в контексті дослідження герменевтичних аспектів музичної інтерпретації здійснила О. Оганезова, визначаючи музичну герменевтику як засіб розкриття смислової структури твору через інтонаційні й концептуальні складові [3]. Додатковий аспект формування художньо-виконавської емотивності розкривається у роботі І. Парфентьевої та М. Матвійчук, які наголошують на евристичному підході як методі активного залучення студентів до створення нового змісту в освітньому процесі [4].

Мета статті – обґрунтування педагогічних умов формування художньо-виконавської емотивності майбутніх викладачів фортепіано.

Виклад основного матеріалу. Художньо-виконавська емотивність є складним багатовимірним феноменом, що поєднує когнітивні, естетичні та технічно-виконавські аспекти інтерпретації музичного твору. Вона не зводиться

лише до емоційної експресії, а передбачає усвідомлене переживання, яке забезпечує гармонійний зв'язок між технічною майстерністю виконавця, глибоким концептуальним осмисленням твору та його художньо-образною передачею слухачам. У контексті фортепіанної підготовки майбутніх педагогів художньо-виконавська емотивність виконує подвійну функцію: з одного боку, сприяє вдосконаленню виконавської майстерності, з іншого — є інструментом ефективної педагогічної взаємодії у процесі навчання.

Структура цього феномену базується на чотирьох взаємопов'язаних компонентах: емоційно-образний компонент — визначає здатність виконавця до усвідомленого переживання та художньої трансляції емоційної палітри музичного твору; інтерпретаційно-смісловий компонент — охоплює концептуальне осмислення музичного матеріалу, що передбачає аналітичний підхід до його форми, стилю, жанру та образної структури; комунікативно-виразний компонент — забезпечує здатність до невербальної та вербальної взаємодії у процесі виконавського і педагогічного спілкування; рефлексивно-педагогічний компонент — передбачає усвідомлення виконавцем власних емоційних і творчих проявів, а також розвиток педагогічної чутливості до емоційних реакцій студентів.

Формування художньо-виконавської емотивності вимагає створення відповідних педагогічних умов, що відповідають змісту кожного структурного компонента. Вибір цих умов ґрунтується на атрибутивних характеристиках відповідних складових досліджуваного феномену, оскільки кожен компонент потребує специфічного педагогічного підходу.

Першою педагогічною умовою є розвиток емоційної чутливості та художньої уяви. Для формування емоційно-образного компонента необхідно створювати умови, що сприяють розвитку емоційної чутливості студента до музичних образів. Важливим педагогічним засобом є залучення студентів до аналізу емоційного змісту твору через асоціативні методи, образні порівняння та естетичні дискусії. Вправи на імпровізацію, виконання музичних фрагментів з різними емоційними відтінками, а також методи драматизації музичних

сюжетів допомагають розширити емоційну палітру виконавця та його здатність передавати художні образи слухачам.

Друга педагогічна умова – формування інтерпретаційного мислення через аналітичний підхід. Розвиток інтерпретаційно-сміслового компонента передбачає використання глибокого аналізу музичних творів, що включає дослідження історико-культурного контексту, стилістичних особливостей та авторського задуму. Важливу роль відіграє робота з нотним текстом у поєднанні з порівняльним аналізом різних інтерпретацій, що дозволяє студентам виробити індивідуальне виконавське бачення. Впровадження міждисциплінарного підходу – залучення літературних, візуальних і театральних паралелей – сприяє глибшому осмисленню музичного матеріалу та розвитку здатності до смислової інтерпретації.

Третя педагогічна умова - розвиток комунікативної виразності та сценічної взаємодії. Для формування комунікативно-виразного компонента необхідно забезпечити активне залучення студентів до різних форматів сценічної взаємодії, що сприяють розвитку невербальних засобів комунікації. Особливе значення має методика роботи з аудиторією, яка включає навчання виразності жестів, міміки, пластики руху, а також розвиток вербального самовираження у процесі пояснення музичних образів і творчих інтенцій. Використання театралізованих елементів у педагогічній практиці дозволяє студентам оволодіти навичками ефективного сценічного впливу та покращити комунікативну складову виконавської діяльності.

Четверта педагогічна умова – формування рефлексивної культури та педагогічної емпатії. Формування рефлексивно-педагогічного компонента базується на розвитку усвідомленого ставлення до власної виконавської діяльності та взаємодії з учнями. Важливим педагогічним завданням є навчання студентів методикам саморефлексії, зокрема ведення виконавських щоденників, аналіз власних аудіо- та відеозаписів, що дозволяє критично оцінювати власну емоційну виразність. Крім того, важливою умовою є розвиток педагогічної емпатії – здатності розуміти емоційні реакції студентів та

адаптувати виконавські та комунікативні засоби відповідно до їхнього рівня сприйняття. Використання інтерактивних методів навчання, таких як моделювання педагогічних ситуацій та групові дискусії, сприяє формуванню навичок емоційної взаємодії та глибшого розуміння виконавської емотивності в контексті педагогічної діяльності.

Ефективне впровадження зазначених педагогічних умов у процес фахової підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва потребує комплексного підходу, що інтегрує теоретичні, практичні та творчі аспекти навчального процесу. Насамперед важливо забезпечити поетапний розвиток художньо-виконавської емотивності, починаючи з формування емоційної чутливості студентів через систему спеціально розроблених творчих завдань, таких як асоціативні вправи, робота з художніми аналогіями та емоційна імпровізація.

Для систематичного розвитку художньо-виконавської емотивності необхідно створювати ситуації, максимально наближені до реальної професійної діяльності, що може бути досягнуто через активну співпрацю з концертними майданчиками, участь у фестивалях, конкурсах та мистецько-педагогічних проєктах. Крім того, важливо впроваджувати сучасні цифрові технології у навчальний процес, використовуючи інтерактивні платформи, мультимедійні матеріали та програмне забезпечення для аналізу музичного виконання.

Висновки. Таким чином, художньо-виконавська емотивність є складним багатокомпонентним феноменом, що визначає якість як виконавської, так і педагогічної діяльності музиканта. Її формування вимагає системного підходу, що враховує специфіку кожного структурного компонента. Запропоновані педагогічні умови сприяють цілісному розвитку майбутніх викладачів фортепіано, забезпечуючи їм необхідні навички емоційного самовираження, глибокого осмислення музичних творів, ефективної комунікації та педагогічної рефлексії.

Список використаних джерел

1. Кемін, У. (2020). Емоція, емоційність та емотивність: до проблеми розмежування термінопонять. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини*, 1 (25). 12-16. <https://doi.org/10.24061/202285>
2. Мимрик, М. Р. (2024). Екзистенційно-феноменологічний підхід до музично-виконавської комунікативності студентів факультетів мистецтв. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 32. 36-44. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.32.05>
3. Оганезова-Григоренко, О. В., & Хуа, Цивей (2024). Образно-смісловий контент інтерпретації: герменевтичний підхід. *Південноукраїнські мистецькі студії*, 4 (7). 88-93. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.14>
4. Парфентьева, І. П., & Матвійчук, К. О. (2018). Етимологія поняття «евристичний підхід». *World Science*, 3(8(36), 46-49. https://doi.org/10.31435/rsglobal_ws/30082018/6078
5. Шах, К., & Коваль, Л. (2021). Проблема вербалізації емоцій у науковому дискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 41, том 3. 140-145. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-3-211>
6. Юй, Цютун. (2023). Сутність і зміст полікомунікативної компетентності в діяльності хормейстера. *Інноваційна педагогіка*, 58, т. 2., 76-80. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.166>